

3)- Sự đồng lòng nhóm chèo cùng khái niệm, cùng đời sống.-

3.1-Chèo Xuân bán bánh trung thu, đông thì đông nghệ không bán h

Ngồi i miền đông làm nhà đất bở c, tây thì tây vốn đồng nghiệp kinh nam

□□□□□□□□ 3.2 -Chèo Hồn u đi chèo Đèo ng Nai, ghé qua Bên Nghé ngồi nhai khô bò

(chèo a có vẻ đời)

4)-Nói lái (đôi khi rớt t chữ).-

□□□□□□□□ 4.1- Tán vàng, lòng lá, che đũa nhau đời khi nung cơm

Thuyền nung, mũi v, vén buồm lên rồi sà lên lèo

□□□□□□□□ 4.2-Thầy giáo tháo giày, tháo cơm, thầy giáo áo, thầy giáo án dấn áo

□□□□□□ □□ Nhà trồng nghệ nghệ trà, nghệ nghệ cơm hoa, nhòa cơm h nghệ, lãnh nghệ nghệ h u h nghệ.

5)- Về đồng nghiệp nghệ thuật ẩm thực.-

Vài giai thoại và những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại và những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Con bò/ cừu con bò cừu, con bò cừu không cừu con bò

Con hổ /mang con hổ mang,con hổ mang không mang con hổ .

6)- Tập Kiều.-

Câu đố dân gian buống vớ lờ :

Khi vào dùng đũa, khi ra vớ i...

Nếu đêm khép mắt nếu ngày riêng...

7)-Hàm ý bông đùa, chớ đi u.-

Cung kính ra tay, thiên hạ đến hai mắt lờ i

□□□□□□□□ *Rừng mây gập hổ i, anh hùng chớ có mắt ngườ i thôi*

(Đố ý: “mắt ngườ i thôi” nghĩa là “chớ có mắt mình nhà ngườ i thôi, những lờ i hàm ý chớ đi u ngườ i võ sĩ chớ có mắt mắ t mà thôi).

8)-Câu đố thách.-

- Vớ ra cớ a Hống Hà nớ sĩ mà Công Quố nh chớ u thua, không đố i đố c:

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Da trßng vß bì bßch

(bì bßch là da trßng, bì bßch còn là tiếng tßng thanh)

Sau này có mấy về đố những đßu không đßt, chỉ có câu sau tßm giờ là trúng cách:

Trßi xanh màu thiên thanh

(thiên thanh là trßi xanh, tuy nhiên về đố không chßnh vì thiên thanh không phải là tiếng tßng thanh)

.....

B.Mßt đßc đßm cßa câu đố là sßng đßi nhanh nhßy,kßp thßi,đßp chßt, gßn nhß là phßn xß, thß hißn trí thông minh lanh lßi cßa ngß đß cũng nhß ngßi đßp.

Có thể nêu vài câu đß đßn chßng:

-2-

1.-Đßi đßp gißa ông Tú Cát và Trßng Qußnh (lúc còn nhß):

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Ông Tú : *Trời sinh ông Tú Cát*

Trợng Quỳnh: *Đốt nọt con bọ hung*

2)-Đố đáp giữa vua và Cao Bá Quát:

Vua: *Nọc trong leo lẻo cá đớp cá*

Cao Bá Quát: *Trời nong chang chang ngói trời ngói.*

Trong hai chuyện này ta thấy một bên vua đố c vò xuốt thì bên kia gòn nhò ngay tức khắc đố c tỉp vò đố i, thốt là nhòm ló, tài tình.

3)-Tiếp đón là chuyện cò Đào Tấn(người sáng lập bộ môn hát bội ở Bình Định) một hôm thấy trước cửa ông nhà có câu đố (có ý chê bai)do ai đó dán sẵn hời nào không rõ:

Hát hay

Học d

Có dĩ nhiên viết thêm năm chữ vào sau mỗi câu làm thay đổi hẳn ý nghĩa (tức bỏ chữ diều thành tẻ hào):

Hát hay, chính kếp Qui Nhơn thốt

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Học d, làm quan Quäng Ngãi chäi

4)-Học về chuyên Nguyễn Công Trä thuä còn là học trò, có lần nghe đän sä ông täi mät ngôi chùa gần chä Nguyễn Công Trä trä là ngäi hay chä những lời ghét học trò, lời hay ăn thät chó nên có ý dò xem học thäc ra sao.Mät hôm ông tìm vào bäp nhà chùa và bät gặp sä ông đang lúi húi trong đó, mùi thät chó thäm läng.Sä ông bä quäy räy, bäc mình đäc mät câu räng:

Khách khäa kä chi ông näc bäp

(có ý nói khách gì mà lời xông vào bäp nhà ngäi ta)

Nguyễn Công Trä liền trä vào näi thät chó đäc tiäp liền:

Trai chạy nào đó väi cà sä

(väi cà sä väa có nghĩa là cái väi cà cäa nhà sä väa có nghĩa đùa bän :bà väi cà ông sä, giäng Nghä An đäc väi thành väi)

Sä ông hät häng chä vào pho täng gần đäy mà nói:

Xin chäng mình cho, Nam Mô A Di Đà Phät

Nguyễn Công Trä täc thì chä bàn thä ông Táo đäc tiäp ngay:

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Có giám sát đó, Đông Trù Tỉ Mnh Táo Quân

Nhà soạn bào chữa:

Thuộc ba mặt mũi sáu quyên kinh, không thẹn thánh phật tiên những khác biệt

Nguyễn Công Trứ đáp lại ngay:

Hay tám vắn tí mặt c k, chông quân thẹn phật đức ch ra ngườ i

Thật là đồp chất lạnh lùng, phẫn xú tuyét vôi. Ngoài ra hãy chú ý đến cách chơi chữ khéo léo khi dùng chữ “k” để đố lại chữ “kinh”.

5)- Những cũng có nhiều truyện giúp các nhà biên soạn thêm móm thêm muôi vào để cho câu chuyện thêm phần hấp dẫn, như chuyện truyện Lồng ng Thố Vinh sau đây chông hân:

Vua Lê Thánh Tông và các quan đến thăm một ngôi chùa làng, quê của Lồng ng Thố Vinh, lúc sắp đang tụng kinh. Bông sắp làm rồi chi c quét xuống đất. Một vị quan tùy tùng của vua cúi xuống nhốt giúp. Thấy vậy vua ra nghĩ ra một vế đố và trong bữa tiệc hôm đó vua bắt các quan đố:

-3-

Đông ng thổng ng tụng kinh sắp sắp sắp

(nghĩa là trên bực đức kinh sắp sai khiến sắp)

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

Các quan không ai đố đố c vì vì xuất có đố n ba ch cùng âm đố u là S

Trở nguyên Lồng Th Vinh cũng dung ng i u ng r u.Đ n khi vua thúc gi c, ông m i b o lính h u v nhà m i v ông đ n. Khi bà trở ng đ n, ông bèn l y c quá say xin phép vua cho v điều mình v . Th y Vinh v n là m t tay có tài ng đ i mà hôm nay cũng ch u bí, tính đánh bài chu n, vua đ c ý gi c:” Đ i đ c hay không thì nói đã r i h ng v ch ?”.Vinh li n tâu:” B m, th n đã đ i r i đ y thôi”

Vinh v a ch vào bà trở ng đang điều mình v a đ c to:

Đình t n túy t u, ph phù phu

(nghĩa là:tr c s n say r u v điều ch ng).

Nhà vua c i và th ng cho trở ng r t h u.Rõ ràng là các nhà biên s an đã thêm th t chuy n k u lính h u v m i v trở ng, m c đích là đ minh h a cho v đ i c a

trở ng.N u không nh th thì v đ i c a trở ng là vu v , m h , không đ a vào m t s ki n nào trở c m t c .T m t c nh t ng không có th c đ đ i v i m t s ki n có th c v a đi n ra thì v đ i không th g i là hay và có giá tr đ c.Cho nên ph i thêm m m thêm mu i.

C.-Sau đây là vài giai thoại có liên quan đ n những câu đố đ c đáo , thú v và c học búa n a:

1)-Chuy n xin ch :

1.1)-M t ông lão hàng xóm c a c Tam nguyên Yên Đ b o ng i con ki m m t c i tr u sang

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

---

thưa với cô đố xin mời câu đố và đoán bàn thờ ông bà. Cậu ngồi bên nhà mình đã nghe rõ rồi nên khi con ông lão lắng giọng qua, cô báo ngay: "Ta không cần phải suy nghĩ gì nữa vì câu đố này chính lão nhà anh đã làm rồi, để ta để cho mà chép nhé:

Kiểm mời tôi trả lời thưa với cô

Xin đôi câu đố để thử ông

1.2)-Một hôm cô Nguyễn Khuyên đến chơi nhà mời thầy đi làng bên cạnh. Ông đi nói với chủ nhà tranh mình mời đi, than phiền rằng nhà chủ kém đi, nhưng vì xây theo hình ảnh bức rì đây lúc nóng sẽ nóng lắm, lúc rét sẽ rét cóng da cóng thịt. Rồi ông đi nói: "Chúng dám đâu gì C, cháu mời nghĩ để mời tôi đi đoán nhà học mời, còn về sau thì chớ nghĩ ra, giá mà C không nghĩ học cháu thì vinh lắm quá..."

Vậy đó là: "Ngồi ở nam, hời thì ng tây chớ ng bít tây, hời thì ng tàu chớ ng bít tàu, chớ mời tôi, mình tiên về ng chi để dĩ dĩ o"

(minh tiên về ng chi dĩ dĩ o = làm cho sáng cái dĩ dĩ o của tiên về ng)

Cô Yên Đồi cười nói: "Anh báo về thử hai anh chớ nghĩ ra, nhưng anh chớ nghĩ cũng đã để cho tôi nghe rồi còn gì?"

Ông đi kinh ngạc nói: "Bẩm C, có đâu?"

- Thì đây này, anh chớ nghĩ đã báo về thử này là gì:

- Nhà học bít, chua ai rét thì dĩ dĩ rét, chớ ai nam thì dĩ dĩ nam, mời gọi là: tiên tiên học chi dĩ dĩ u!

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

(tiên thiên hậu chi u nhi u= lo trước cái lo của thiên hậu).

2)-Chuyện quan hoàng giáp chầu tài ngói ăn xin:

Phạm Nguyên Du sinh năm 1739, đỗ hoàng giáp năm 40 tuổi, làm quan đến Đông Các

-4-

Đố học sĩ. Lúc về chầu ông có làm mấy câu đố thi, có câu như sau:

☐ S☐ ngã t☐ t sanh, khanh t☐ t t☐

H☐ p d☐ vi ph☐, nhĩ vi phu

(nghĩa là: Ai khi nào tôi phải sống, mình phải chết? Sao không để tôi làm và mình làm chầu). Có một người kia vào nhà xin ăn, lần la đến chỗ t mấy câu đố rồi giở gù ra chỉ u tán th☐☐ng. Ông Du thấy vậy mời hỏi:

- Ông thấy sao? Đ☐☐c không?
- Đ☐☐c đấy, nhưng ch☐a th☐t hay.
- Th☐ ông có thể làm hay hơn không?

Vài giai thoại về những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại về những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

- Thưa, tôi chỉ biết làm câu đố hôm thôi.
- Xin ông chỉ làm thôi.

Nghe tôi ăn xin liền đố c:

Đố tôi chớ ng phôi chớ ng, đố a gỏi thớt xớ ng sao lồi

Trời mà chớt vôi, thớt xem gan ruột mớ n rang?

Câu này rất xuất sắc: chớ ng những đố rất chớ nh (“trời” đố vôi “đớt”, “vôi” đố vôi “chớ ng”, “gan ruột” đố vôi “thớt xớ ng”, “răng” đố vôi “lồi” rất chớ nh, mà còn số đố ng đố c câu tục ngữ “Sợ ng gỏi thớt, chớt gỏi xớ ng” nói về người con gái đi lấy chớ ng tục là trao thân gỏi phôi n cho chớ ng, khi sợ ng cũng nh khi chớt. Thớt thì nay chớt đi sao lồi đem xớ ng thớt mà gỏi cho đớt? Đớt có phôi là chớ ng đâu?

Ý tưởng của vôi đố cũng rất đố c đáo: Trời mà chớt vôi thớt xem trời có héo gan héo ruột không?

Tôi cho rằng có lẽ không có câu đố khóc vôi nào hay hơn thớt!

3)-Chuyện Bao công phá mọt kẻ án liên quan đến mọt về đố học búa:

Có mọt viên ng ai họ Vôi ng vôi a côi cho côi con trai “hũ mọt treo đũa giàn” mọt cô gái làng bên, vôi a xinh đẹp vôi a có chớ nghĩa. Trong đêm tân hôn, khi khách khứa đã vôi hớt, cô dâu đưa ra mọt vôi đố, giao hớt vôi chớ ng nôi không đố đố c thì không cho đố ng phòng. Vôi đố nh sau:

Đi m dđng đđng các các công th.

(Đ t đèn lên gác, ng i nào cũng ph i lo công vi c đèn sách c a mình)

Tân lang ch p tay sau l ng đi lui đi t i mãi cũng không tài nào đ i đ c, bèn b lên th phòng. Cô dâu g i l i nh ng không k p, đành ng m t mình. Sáng hôm sau anh ch ng quay l i phòng v , m t mỳ d t. Th y k l , cô v h i: "sao m t chàng nh đ a đám v y?" Anh ch ng tr m t nhìn v : "Ch ng l nàng không bi t vì sao ?". Cô v đ p: "Qu th c em không bi t." Anh ch ng li n nói: "V không nghĩ ra đ c v đ i nên m i nh th". Cô v nghe nói k l quá h i ngay: "Ch không ph i

đêm qua chàng đã quay l i đ i đ c r i đó sao?". Anh ch ng cãi: "Đêm qua tôi l i th phòng su t c đêm ch có quay l i lúc nào đâu?". Nghe v y cô v r ng r i tay chân. Nguyên là vào gi a đêm qua, lúc cô v còn đang m m m m m m thì có m t ng i b c lên gi ng n m c nh cô và nói kh : "Anh đã nghĩ ra đ c v đ i r i." và đ c luôn v đ i. Cô v nghe xong t ng đ y là ch ng mình cho nên đã cùng nhau vui

v y ân ái, r i cô ng say cho đ n sáng. Khi nghe ch ng nói , cô bi t đã b l a đ n m t c trình ti t, nên x u h vô cùng, cô li n treo c t t . V án đ c báo lên quan ph . Quan cho r ng vì không đ i đ c v đ i nên anh ch ng đã gi t v , do đó quan cho b t anh ta giam vào ng c ch ngày hành quy t.

-5-

V án đ c báo lên Bao công. Xem xét h s , Bao công nh n th y có đ i u không rõ ràng nên đ n t n nhà V ng viên ng ai đ đ i u tra. Bao công cho r ng đ i m then ch t c a v án là câu đ i. Ông đ c đ c l i v xu t và c nghĩ cho ra v đ i. Bao công đi đ i l i trong sân, v a đi v a suy nghĩ , đ n khi m i chân ông kê ng i nhà đem ra m t chi c gh , kê t a vào g c cây ngô đ ng đ ông ng i suy nghĩ ti p. Ông nhìn lên trên đ u th y trắng sáng v ng v c và b t ch t nghĩ ra đ c v đ i, đ ng th i trong đ u ông cũng lóe ra tia sáng c a v án.

Vài giai thoại và những câu đố học búa

Tác Giả: Vài giai thoại và những câu đố học búa
Thứ Hai, 17 Tháng 1 Năm 2011 13:13

□□□□ 4.2.- Con gái bên đông lấy chồng bên tây, chồng già lòng ngay, chồng trẻ nam bực

□□□□ 4.3.- Lên phố Mía gặp cô hàng mứt cầm tay kéo tôi hỏi thăm đường

□□□□ 4.4.- Gái tôi chồng kén ngài quân tử.

□□□□ 4.5.- Cha con thây thuở c trở về quê, gánh mứt gánh hỏi thăm đường, phải tôi

□□□□ 4.6.- Mẹ đi thúng me, em em nung mứt.

□